

Με κωμική υπερβολή

«Συμπέθεροι από τα Τίρανα» των Θανάση Παπαθανασίου και Μιχαήλ Ρέππα. Σκινοθεσία: Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Σκηνικά: Κώστας Καυκαρίδης. Κοστούμια: Ρέα Ολυμπίου. Φωτισμοί: Αγγελί Πέτκοφ. Χορογραφία: Μαριάννα Καυκαρίδου. Επιλογή μουσικής: Βασίλης Μιχαήλ. Παίζουν: Βασίλης Μιχαήλ, Μιχαήλης Κορναράκης, Μαριάννα Καυκαρίδου, Πόπη Αβραάμ, Αντρέας Ρόζου, Ιωάννα Λαμπροπούλου, Μάριος Κακουλίδης, Φώτης Αποστολίδης, Στέλλα Φιλιππίδου.

Τα τελευταία χρόνια το Σατιρικό έψαχνε για μια κωμωδία η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για μια ποιοτική παραγωγή με μεγάλη εμπορική επιτυχία. Αλλά εδώ που τα λέμε, γιατί μόνο το Σατιρικό και γιατί τα τελευταία χρόνια; Πόσοι θίασοι αναζητούν και αναζητούσαν κείμενα ανεβάζοντας τα οποία δεν θα αναγκάζονταν να διαχωρίσουν την καλλιτεχνική ποιότητα από την εισπρακτική ποσότητα, κάμνοντας τόν κόσμο να γελάσει; Ας δούμε γιατί το «Συμπέθεροι από τα Τίρανα» πλησίασαν κατά πολύ τον τριπλό στόχο. Το ότι ο κόσμος γελάει πολύ στην παράσταση, δεν είναι θέμα κρίσης ή αξιολόγησης, είναι διαπίστωση. Το ότι δεν αισθάνεται εκείνο το απομωτικό συναίσθημα που δεν μπορείς να γελάσεις μαζί με τους συνθεατές σου, είναι επίσης γεγονός. Και αφού «Μαζί γελάσαμε» (κατά το «Μαζί τα φάγαμε»), ας αναλύσουμε το γιατί.

Η τετράχρονη εμπορική επιτυχία της αθηναϊκής παραγωγής δεν ήταν (ποτέ δεν είναι) εγγύηση της επιτυχίας κυπριακής. Μπορεί η φήμη να λειτουργεί ως διαφήμιση, αλλά το ρίσκο μεγαλώνει σε περιπτώσεις που οι συγκρίσεις απογοητεύουν ή οι προσδοκίες διαψεύδονται. Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη έπρεπε εξαρχής να αποφασίσει για τη γλώσσα της παράστασης. Με βλάχικη προφορά ή χωρίς; Τι θα ωφελούσε περισσότερο στο κωμικό αποτέλεσμα, αλλά και στην ταύτιση του κοινού με το σατιρικό και κατηγορητικό πάθος των συγγραφέων; Και ως γνωστόν, όταν, ως θεατής, ταυτίζεσαι με τον συγγραφέα, η παράσταση έχει περισσότερες πιθανότητες να πετύχει. Φανταστείτε ότι το Σατιρικό αποφάσισε να διασκευάσει το κείμενο μεταφέροντάς το στην κυπριακή πραγματικότητα και στην κυπριακή διάλεκτο. Από τη μια θα έμπαινε στην ανησυχητική τάση της καπηλείας της κυπριακής διαλέκτου από τις θεατρικές παραγωγές κωμωδιών, από την άλλη ο καθρέφτης θα σπινόταν ακριβώς απέναντί μας, οπότε δεν ξέρω αν θα γε-

λούσαμε με την ίδια όρεξη. Βεβαίως, το σκηνοθετικό δίλημμα ήταν μεταξύ της αχρωμάτιστης κοινής νεοελληνικής προφοράς (πράγμα τεχνητό και ανύπαρκτο) και της έντονα χρωματισμένης επαρχιώτικης, όπως το εννοούσαν και οι συγγραφείς. Προς τιμήν του θιάσου, αυτό δεν αποτέλεσε εμπόδιο, τουναντίον, η υπογραμμισμένη προφορά έκανε αποδεκτή την υποκριτική υπερβολή και αποτέλεσε κατάλληλη φόρμα για την κωμική ένταση.

Όπως ξεκαθαρίσαμε, στην παράσταση του Σατιρικού ταυτιζόμαστε με τους κατηγορούμενους και όχι με τους κατηγορούμενους. Ο ρατσισμός είναι αστείο αν δεν είμαστε οι φανατισμένοι ρατσιστές ή τα κυνηγημένα θύματα. Όταν ο ΘΟΚ ανέβασε το τραγικό «Εύρος απέναντι», το καλύτερο έργο των Ρέππα και Παπαθανασίου, εκείνο το χαστούκι δεν μπορέσαμε με την ίδια ευκολία να το παραπέμψουμε σε άλλον παραλήπτη. Όμως στην κωμωδία τα πράγματα είναι αλλιώς. Στο σημείωμα των συγγραφέων στο πρόγραμμα της παράστασης αναφέρεται ότι τον χειμώνα του 2007-2008, το υπό συγγραφή κείμενο «άρχισε να απορροφά την επικαιρότητα με έναν τρόπο αυτόματο...». Μπορούμε να πούμε ότι παρά την παγίωση του κειμένου ως αποστάγματος εκείνης της επικαιρότητας, η επικαιρότητα των ημερών

μας πια, του 2012, όχι μόνο στηρίζει αλλά και φωτίζει το κείμενο με πιο ενδιαφέροντα φωτισμό. Πρώτον, βλέπουμε πώς κατάντησαν τη χώρα τα συμπτώματα της αρρώστιας που επισημαίνουν οι συγγραφείς στις συμπεριφορές των Ελλήνων, όπως ο αρχοντοχωριατισμός, η κουτοπονηριά, η πλήρης ασέβεια προς τους νόμους, η διαπλοκή που διαπερνά την κοινωνία από πάνω ως κάτω, ο ιστορικός (αλλά και γενικώς) αγράμματος λαϊκισμός. Δεύτερον, ο ρατσισμός στη σημερινή Ελλάδα (είπαμε, η παράσταση δεν έστρεψε την προσοχή μας προς τα δικά μας) σταματήσε να ανεμίζει τα εθνικά σύμβολα και άρχισε να βαράει μ' αυτά τους, κατά την ευρέως διαδεδομένη άποψη, αλλόγλωσσους, αλ-

λόχρωμους, αλλόθρησκους «φταίχτες».

Η σκηνοθεσία της Δέσποινας Μπεμπεδέλη υπέβαλε στους θεατές ως κανόνα του παιχνιδιού την κωμική υπερβολή στην υποκριτική του θιάσου, χρησιμοποιώντας την ως έκφραση της σατιρικής μεγέθυνσης. Ο κωμικός οίστρος κορυφώνεται από την αναγκαία λεπτομερή παρουσίαση των δύο ζευγαριών των Ελλήνων συμπεθερών μέχρι την εισβολή των συμπεθερών από τα Τίρανα, αλλά και το δεύτερο μέρος των μπερδεμάτων-ξεμπερδεμάτων δεν κάνει κοιλιά. Η ψαλίδα μεταξύ των έμπειρων και των νέων ηθοποιών, που σημάδευε αρκετές από τις παραγωγές του Σατιρικού τα τελευταία χρόνια, μειώθηκε αισθητά, σαν να φάνηκαν τα αποτελέσματα της «επί σκηνης εκπαίδευσης» που εφάρμοζε ο θίασος. Έτσι, οι έμπειροι πρωταγωνιστές (Πόπη Αβραάμ, Μαριάννα Καυκαρίδου, Βασίλης Μιχαήλ, Φώτης Αποστολίδης) επιτρέπουν στον εαυτό τους να παίζουν χωρίς αναστολές, με όση κωμική ενέργεια διαθέτουν, ενώ οι πιο νέοι (Μ. Κονναράκης, Α. Ρόζου, Ι. Λαμπροπούλου, Μ. Κακουλίδης) δεν δυσκολεύονται πια να τους ακολουθήσουν. Ιδιαίτερης αναφοράς αξίζει η Κλαμπέτα της Στέλλας Φιλιππίδου, που εξελίχθηκε σε ωραίο κωμικό σόλο εξυπηρετώντας ταυτόχρονα το σύνολο.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

